

HÄMEENLINNAN KAUPUNGIN VAMMAISPOLIITTINEN OHJELMA 2014-2018

Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle

MINÄ OLEN –
vammaispoliittiset arvot Hämeenlinnassa

LIIKENNEPALVELUT

• ”Asiakas on kuningas”

ITSENÄINEN ELÄMÄ JA
YHTEISKUNTAAN OSALLISTUMINEN

• Positiivinen asenne on tärkeää

TYÖ, OPISKELU JA KOULUTUS

• Rohkea asenne: käydä koulua,
saada työtä ja antaa työtä

ARVOT

SYRJINNÄN TORJUMINEN

• Asenne ratkaisee aina –
kunnioitetaan toinen –
toisiamme

KULTTUURI JA VAPAA-AIKA

• Asenne suurella sydämellä

Vammaispoliittiset
arvot
TYÖRYHMÄ

Hämeenlinnan
VAMMAISNEUVOSTO

Hämeenlinnan kaupungin
STRATEGISET ARVOT

 pumpu
pumpu-hanke.blogspot.fi

Valtakunnallinen
VAMMAISPOLIITTINEN
OHJELMA

HÄMEENLINNAN KAUPUNKI
Hyvä arki asuu Hämeenlinnassa

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Sisällys

1. Alkusanat	4
2. Taustat ja lähdeaineistot	6
3. Hämeenlinnan kaupungin vammaispolitiikan päämäärät	7
4. Keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet	9
5. Palvelujen ja tukitoimien parantaminen	10
6. Seuranta	15

1. Alkusanat

Tämä asiakirja on hyväksytty vammaisneuvoston 22.4.2014 pitämässä kokouksessa.

Kaikilla ihmisillä avoimessa, demokraattisessa yhteiskunnassa tulee olla itsemääräämisoikeus ja mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä. Kaikilla tulee myös olla edellytykset osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja olla yhteisön jäseniä. Hämeenlinnan kaupunki toteuttaa vammaispolitiikkaa pitkäjännitteisesti ja tavoitteellisesti. Sitä toimeenpantaessa otetaan huomioon kaupungin sosiaalisen, ekologisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävyys tavoitteet.

Hämeenlinnan kaupunki sitoutuu varmistamaan kaikkien ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien täysimääräisen toteutumisen kaikille vammaisille henkilöille. Se edellyttää sitoutumista kaikkiin asiaan liittyviin lainsäädännöllisiin, hallinnollisiin ja muihin toimenpiteisiin yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien täytäntöön panemiseksi Hämeenlinnan kaupungissa.

Hämeenlinnan kaupungin vuosille 2009-2012 vammaispoliittisessa ohjelmassa oli asetettu vammaispoliittisia tavoitteita ja kehittämisehdotuksia. Vuosina 2009-2013 on saatu monia asioita paranemaan: palvelusuunnitelmat tehdään kaikille, vammaispalveluissa on seudulliset kuljetuspalveluohjeet, sähköinen asiointi ja palveluseteli on otettu käyttöön, hakemukset käsitellään hyvin nopeasti, terveyspalveluissa on vahvistettu vammaispalvelun osaamista (osa-aikainen lääkäri ja kokopäiväinen sairaanhoitaja), vammaisneuvoston lausunnot annetaan rakennuskohteista, verkkosivuja on päivitetty ja vammaisneuvoston asiat ovat Hämeenlinnan kaupungin verkkosivuilla.

Tulevaisuudessa lainsäädäntöuudistukset (sosiaalihuoltolaki ja vammaispalvelulain ja erityishuoltolain yhdistäminen) korostavat yleispalvelujen saatavuutta myös vammaisille henkilöille. Yleispalvelut ovat aina ensisijaisia. Yhteiskunnan kaikkien palvelujen tulee olla esteettömiä ja saavutettavia myös vammaisille henkilöille. Vammaisten henkilöiden arjen ja osallisuuden parantaminen kuuluu kaikille hallinnonaloille. Tärkeää on, että vammaiset henkilöt saavat palvelut kotiinsa palveluasumisen sijaan aina kun se vain on mahdollista.

Vammaisten henkilöiden liikkumisen mahdollistaminen on oleellinen edellytys vammaisten henkilöiden osallisuudelle. Julkista liikennettä ja siihen liittyvää infraa tulee kehittää niin, että se on myös vaikeimmin vammaisten käytettävissä.

Selvitysmies Juhani Paajanen on ministeri Kyllösen nimittämänä selvittänyt joukkoliikenteen ja muiden julkisin varoin toteutettavien henkilökuljetusten (opetustoimen koululaiskuljetusten, sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten sekä Kelan korvaamien kuljetusten) yhdistämistä. Yhdistämisen tavoitteena on tehostaa julkista liikennettä ja turvata julkiset liikennepalvelut myös haja-asutusalueella. Selvitysmies toteaa, että perinteistä joukkoliikennettä ja muuta tuettua henkilöliikennettä tulee tarkastella laajempänä henkilölogistiikan järjestelmänä niin suunnittelussa, rahoituksessa kuin käytännön palvelujen tuottamisessa.

Tärkeintä tämän päivän Suomessa on kuitenkin asenneilmapiiriin vaikuttaminen. Vammaisten henkilöiden tulee voida käyttää kaikkia yhteiskunnan palveluja ja heidän tulee olla integroituna mukana muihin jo päiväkodista alkaen. Näin ihmiset tottuvat erilaisuuteen jo lapsena. Kaikkien kyvyt tulisi ottaa täysimääräisenä käyttöön ja asioita tulisi ajatella kyvyt eikä heikkoudet edellä. Vanhoja totuttuja toimintatapoja ja palveluja tulee muuttaa enemmän tähän päivään sopiviksi. Tärkeää on, että palveluja ajatellaan yksilöllisten tarpeiden ja toimintakyvyn mukaan eikä diagnoosipohjaisesti. Kuntoutuksellinen ote on tärkeää. Pitää ajatella, mitä elämä voisi olla eikä mitä se on.

Seudullinen yhteistyö ja Sote-suunnitelmat ovat leimaa antavia tälle ohjelmakaudelle. Kukaan ei voi vielä varmasti tietää, miten asiat etenevät, mutta seudullisen yhteistyön lisääminen on tärkeää. Yhteistyötä on kuitenkin myös jo tehty mm. kuljetuspalveluiden sekä vammaispalvelujen henkilökunnan koulutusten ja vammaispalvelulinjausten osalta.

2. Taustat ja lähdeaineistot

Suomi on allekirjoittanut **YK:n yleissopimuksen** vammaisten henkilöiden oikeuksista 2006 ja sen valinnaisen pöytäkirjan. Yleissopimus tultaneen ratifioimaan vuonna 2014.

Suomen vammaispoliittinen ohjelma VAMPO 2010-2015.

Hämeenlinnan kaupunkistrategian kolme pääperiaatetta ovat kilpailukyvyyn ja elinvoimaisuuden vahvistaminen, palvelujen toimivuus sekä vuorovaikutus ja kuntalaisten aktiivisuus.

Hämeenlinnan palvelu- ja hankintaohjelman II 2014-2020 tavoitteena on, että toimintakate kasvaa enintään 2% vuodessa. Tähän tavoitteeseen pyritään palveluiden vaikuttavuuden, asiakaslähtöisyyden ja tuottavuuden kautta.

Hämeenlinnan vammaispoliittinen ohjelma 2009-2012

Hämeenlinnan kaupungin visio: Hämeenlinna on historiastaan elinvoimaa ammentava, kaunis ja kodikas kulttuurikaupunki Suomen sydämessä.

Hämeenlinnan kaupungin arvot:

Yhdenvertaisuus ja yhteisöllisyys

- Mahdollistamme hyvän arjen ja kehityksen kaikille tasapuolisesti
- Kannustamme asukkaita monipuoliseen yhteistoimintaan ja vastuuseen lähipiiristään

Asukaslähtöisyys ja palveluhenkisyys

- Asukkaat osallistuvat kaupungin ja palvelujen kehittämiseen
- Palvelemme ammattitaitoisesti ja ystävällisesti

Luovuus ja rohkeus

- Tuemme kuntalaisten aloitteellisuutta ja kehitämme toimintaamme rohkeasti
- Haemme ennakkoluulottomasti kekseliäitä ja raikkaita ratkaisuja

Kestävä elämäntapa

- Rakennamme kaupunkia taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti vastuullisesti
- Huolehdimme rakennetusta ympäristöstä ja säilytämme puhtaan luonnon myös tuleville sukupolville.

MINÄ OLEN - Vammaispoliittiset arvot Hämeenlinnassa:

Arvot ovat kansalaislähtöisesti Virvelinrannassa Pumpu YKS-osahankkeen työryhmässä tehdyt. Arvoiksi ovat valikoituneet Suomen vammaispoliittisesta ohjelmasta seuraavat asiat:

1. Itsenäinen elämä ja yhteiskuntaan osallistuminen. Tämä tarkoittaa seuraavia asioita: Päätän omista asioistani ja minulla on vastuu päätöksistäni. Minulla on mielekäs työ, josta saan palkkaa. Minä saan tarvitsemani palvelut. Minulla on ystäviä ja läheisiä ympärilläni. kuulun porukkaan.
2. Liikennepalvelut. Työryhmän mielestä tämä tarkoittaa seuraavia asioita: Minun on turvallista matkustaa, saan palvelua ja noudatan liikennesääntöjä. Voin valita, millä liikkun.
3. Työ, opiskelu ja koulutus: Työryhmän mielestä tämä tarkoittaa seuraavia asioita: Minulla on samat velvollisuudet ja oikeudet opiskeluun ja työhön kuin muillakin ihmisillä kukin omien kykyjensä mukaan. Vammaisuuteni ei saa vaikuttaa palkkani määrään. Saan kokeilla erilaisia töitä.
4. Kulttuuri ja vapaa-aika: Työryhmän mielestä tämä tarkoittaa seuraavia asioita: Minä voin osallistua tasavertaisesti ja voin liikkua esteettömästi. Saan kokea iloa, innostusta ja intohimoa.
5. Syrjinnän torjuminen: Työryhmän mielestä tämä tarkoittaa seuraavia asioita: Tutustu minuun. Hyväksyn itseni ja muut. rahattomuuteni ei saa olla este osallistua.

Jokaiseen arvoon valikoitui oma asenne:

1. Positiivinen asenne on tärkeä.
2. Asiakas on kuningas.
3. Rohkea asenne: käydä koulua, saada työtä ja antaa työtä.
4. Asenne suurella sydämellä!
5. Asenne ratkaisee aina – kunnioitetaan toisiamme!

3. Hämeenlinnan kaupungin vammaispolitiikan päämäärät

Arvoihin ja asenteisiin vaikuttaminen

Vammaispoliittisen työskentelyn keskeisiä tavoitteita on yhteiskunnan arvoihin ja asenteisiin vaikuttaminen. Monimuotoisuutta arvostavien asenteiden ja arvojen vahvistuminen tuottaa kestävästä vammaispolitiikasta.

Asenteisiin vaikuttaminen on pitkäjänteistä toimintaa. Kaupungin eri hallinnonaloilla on velvoite vaikuttaa oman alansa henkilöstön vammaispoliittiseen osaamiseen, asenteisiin ja arvoihin. Erityisesti lasten ja nuorten kanssa työskentelevä opetus- ja eri harrastusalojen henkilöstö on keskeisessä asemassa koko ikäluokkaa koskevan asennekasvatuksen toteuttajana.

On tärkeää, että lapset jo varhaiskasvatuksessa saavat myönteisiä kokemuksia yhdessä toimimisesta ja oppimisesta erilaisten ihmisten kanssa. Erilaisuuden kohtaamista tulee vahvistaa osana ihmisten päivittäistä kanssakäymistä. Kaikki ihmiset ovat arvokkaita, kaikilla on kykyjä ja osaamista. Kaikkien edellytyksiä kykyjensä kehittämiseen tulee vahvistaa.

Syrjinnän poistaminen

Ketään ei saa asettaa eri asemaan vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Vammaiset ihmiset kohtaavat yhteiskunnassamme kuitenkin sekä välillistä että välitöntä syrjintää. Välittömästä syrjinnästä on kyse, kun yksilöä tai ryhmää kohdellaan kielletyllä perusteella eri tavoin kuin muita. Välitön syrjintä on rikosoikeudellisesti rangaistava teko.

Välillisestä syrjinnästä on kyse tilanteessa, jossa näennäisesti neutraali kohtelu, menettely, käytäntö tai päätös johtaa syrjivään lopputulokseen, esimerkiksi jonkin ryhmän joutumiseen eriarvoiseen asemaan.

Vammaisten henkilöiden rakenteellista yhteiskunnallista syrjintää ovat esteelliset ja saavuttamattomat palvelut sekä tieto- ja viestintäteknologian yhdenvertaisten käyttömahdollisuuksien esteet. Vammaisilla ihmisillä on kaikkina ikäkausina suurempi riski kuin muilla ihmisillä joutua syrjityiksi eri elämäntilanteissa.

Osaan vammaisista henkilöistä kohdistuu moniperusteisen syrjinnän riski. Erityisesti vammaisilla naisilla ja työtöillä, maahanmuuttajilla, kieli-, kulttuuri- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla vammaisilla henkilöillä sekä vammaisilla lapsilla ja ikäihmisillä on alttius kohdata syrjintää useammasta kuin yhdestä syystä.

Syrjintä on monitasoinen ilmiö. Sen ilmenemismuodot, tunnistaminen ja seuraamukset vaihtelevat. Sitä ei kuitenkaan voida hyväksyä missään muodossa. Yhteiskunnan arvo- ja asennemaailma on vuosien saatossa muuttunut, monin osin on edetty myönteiseen suuntaan. Syrjinnän torjumiseksi ja poistamiseksi tarvitaan kuitenkin edelleen pitkäjänteistä ja monipuolista työskentelyä. Erityisesti välillisen syrjinnän poistaminen vaatii paljon työtä, samoin syrjinnän eri muotojen tunnistamista tulee jatkuvasti parantaa.

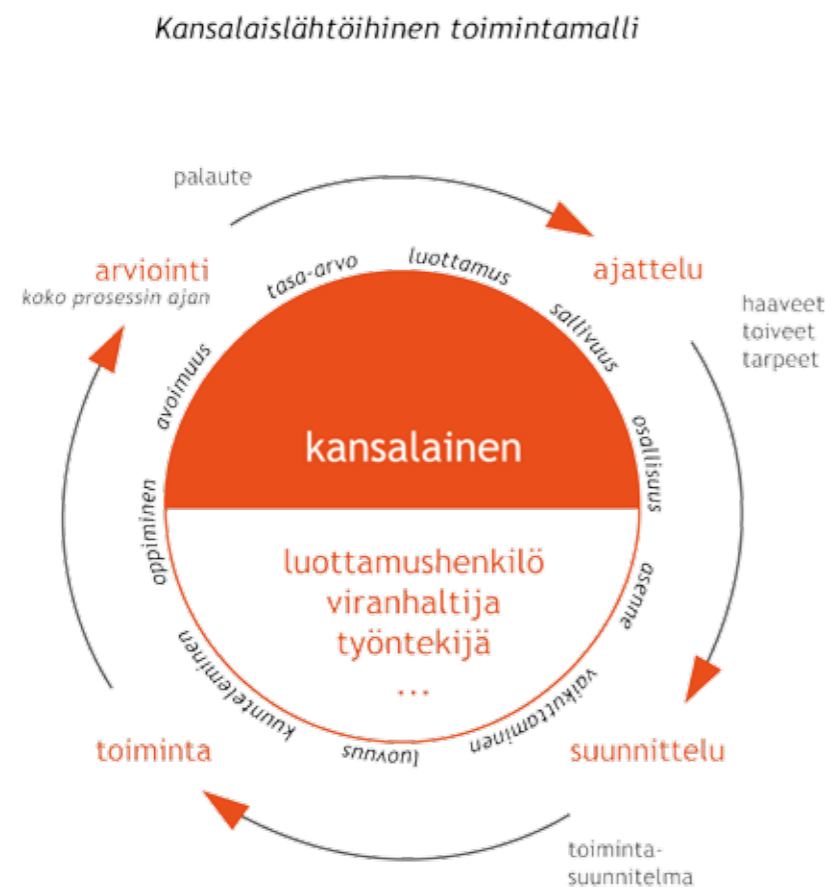
Ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen opintosisältöjä tulee kehittää siten, että niissä otetaan huomioon yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden näkökulmat. Syrjinnän järjestelmällistä torjuntaa ja syrjintään liittyviin epäkohtiin puuttumista tulee vahvistaa.

Vuorovaikutus - yhteinen toiminta - yhteinen vastuu

Avoimessa, demokraattisessa yhteiskunnassa lähtökohtana on, että ihmiset voivat itse vaikuttaa sekä omaan elämäänsä että yhteisönsä ja yhteiskunnan kehittämiseen. Päätöksenteon tueksi tarvitaan nykyistä enemmän kansalaisyhteiskunnan myötävaikutusta. Samoin tarvitaan kokemuksellista tietoa vammaisten henkilöiden tarpeista ja niihin parhaiten vastaavista ratkaisuista. Suunnan muutos edellyttää kansalaisyhteiskunnan ja julkisen vallan vuorovaikutuksen parantamista sekä järjestöjen toimintaedellytysten vahvistamista. Niiden asiantuntemusta tarvitaan päätöksenteon valmistelussa, toteuttamisvaiheessa ja seurannassa. Tämä koskee erityisesti päätöksentekoa, joka liittyy suoraan vammaisia henkilöitä koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin tai joka vaikuttaa heidän oikeudelliseen, taloudelliseen, sosiaaliseen tai kulttuuriseen asemaansa yhteiskunnassa.

Haasteena on kaupungin ja järjestöjen yhteistyön saaminen järjestelmälliselle pohjalle. Vammaisneuvoston elinvoimaisuudella on suuri merkitys vammaisten henkilöiden yhteiskunnallisille vaikutusmahdollisuuksille, osallisuudelle ja hyvinvoinnille.

Kansalaislähtöinen toimintamalli perustuu kansalaisen haaveisiin, toiveisiin ja tarpeisiin. Toiminnan ja arvioinnin suunnittelu tapahtuu yhdessä kansalaisen kanssa, jolloin kansalainen on tasavertaisessa asemassa muihin toimijoihin nähden.

Kaupungin hallinto haastaa vammaisryhmien etu- ja harrastejärjestöt ja yhteisöt entistä tiiviimpään yhteistoimintaan kaupungin kaikkien toimielinten kanssa tämän vammaispoliittisen ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoite on yhteinen, työ yhteinen ja vastuu yhteinen.

4. Keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet

Vammaisten henkilöiden sosioekonomisen aseman parantaminen

Jokaisella on oikeus perustoimeentulon turvaan. Kaupunki pyrkii painottamaan toimenpiteitä, joilla parannetaan vammaisten henkilöiden sosioekonomista asemaa ja torjutaan köyhyyttä. Työnteko on siihen ensisijainen keino. Sosiaaliturva toimii hyvinvoinnin ja turvallisuuden varmistajana silloin, kun työnteko ei eri syistä ole mahdollista. Silloin kun työnteko ei ole mahdollista, tarjotaan kuntoutustoimenpiteitä ja päivätoimintaa sekä hyvinvoinnin turvana riittävää sosiaaliturvaa. Kenenkään ei ole kohtuullista elää ilman mahdollisuutta elinolosuhteidensa kohentamiseen.

Käytännössä sosiaaliturva on erityisesti vaikeavammaisille henkilöille hyvin keskeinen toimeentulon ja yhteiskunnallisen osallisuuden tuki. Vallitseva perustoimeentulon matala taso muodostaa kuitenkin valitettavan esteen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden täysipainoiselle yhteiskunnalliselle osallisuudelle. Tämän ongelman lievittämiseksi kaupunki toivoo kolmannelta sektorilta aktiivista myötävaikuttamista ja toimintaa.

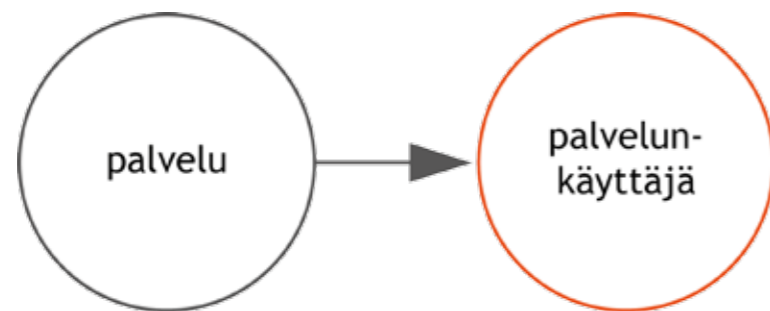

5. Palvelujen ja tukitoimien parantaminen

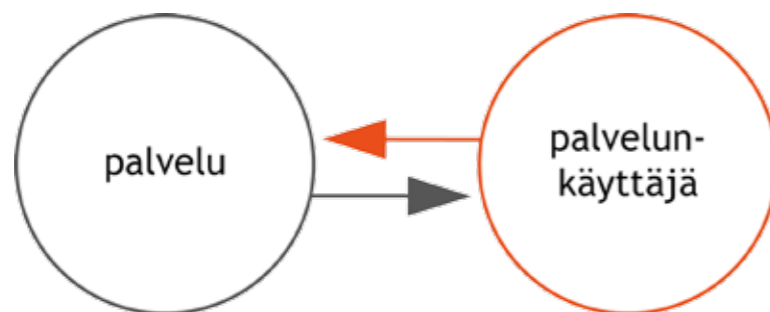
Kaupunki tarjoaa palveluja, joilla pyritään varmistamaan yksilöllisiä tarpeita vastaavien ja oikea-aikaisten palvelujen saatavuus kaupungin eri puolilla. Kaupunki voi tuottaa palvelut itse tai ostaa niitä muilta kunnilta, kuntayhtymiltä, säätiöiltä tai yksityisiltä yrityksiltä. Kaupunki voi myös käyttää palveluseteliä palvelujen tuottamiseen. Tärkeintä on kuitenkin, että kaikki palvelut sopivat kaikille ihmisille.

Kaupunki pyrkii varmistamaan vammaispalvelujen hyvän laadun ja saatavuuden riippumatta asiakkaan asuinpaikasta. Erityisesti kiinnitetään huomiota palvelujen sisällön ja järjestämistapojen kehittämiseen. Kaupunki toteuttaa vammaispalvelulain mukaisesti yksilöllisen palvelusuunnitelun.

Kehitetään palvelusuunnitelma tiedonkeruun instrumentiksi niin, että tietoa kootaan vammaisen henkilön palvelujen suunnittelua, arviointia ja seuranta varten tarvittavista tiedoista ja hänen suostumuksellaan. Tavoitteena tulisi olla yksi palvelusuunnitelma useiden suunnitelmien sijaan. Palvelusuunnittelussa keskiössä tulee olla asiakas itse ja hänen tarpeensa. Palvelujen tulee vastata tarpeisiin eikä päinvastoin. Palvelujen kartoittamisessa voidaan käyttää apuna YKS-menetelmää, joka tarkoittaa yksilökohtaista elämänsuunnittelua, jossa asiakkaan tarpeita ja toiveita kerätään eri menetelmin.

Organisaatiolähtöisissä palveluissa työtä ohjaavat muun muassa työntekijöiden työvuorot, työntekijöiden suunnittelemat päiväohjelmat ja hallinnolliset rakenteet. Tällöin palvelunkäyttäjä on toiminnan kohde.

Yksilökeskeisissä palveluissa henkilö on mukana omaa elämäänsä koskevien asioiden suunnittelemisessa, päätöksenteossa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.

Yhteiskunnan esteettömyyden laaja-alainen vahvistaminen ja lisääminen

Kaupunki vahvistaa toimenpiteitä, joilla rakennetaan esteetön ja saavutettava yhteiskunta. Nykyiset esteet pyritään mahdollisuuksien mukaan poistamaan ja haittoja lieventämään sekä uusien esteiden syntyminen torjumaan ennakolta.

Ohjeistetaan esteettömyyden huomioon ottaminen osana lähiympäristöjen kaavoituksen ja muun suunnittelun ohjausta. Otetaan huomioon vammaispoliittinen näkökulma ja vammaisten henkilöiden edustus asuntopoliittisten ohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa. Otetaan huomioon vammaispalvelulain ensisijaisuus vaikeavammaisten henkilöiden asuntojen muutostöissä ja vammaisten asuntojen korjauksiin saatavien avustusten yhdenmukainen soveltaminen. Kiinnitetään huomiota asuntojen ja asumisyksiköiden turvatekniikan tason kehittämiseen mm. automaattiset sammutusjärjestelmät.

Itsenäinen elämä, turvallisuus, koskemattomuus ja itsemääräämisoikeus

Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Palveluissa otetaan huomioon vammaisten asiakkaiden itsemääräämisoikeus ja sen rajoittamista koskevat säännökset. Kaupunki arvostaa vammaisen henkilön itsenäisiä päätöksiä omasta elämästään, asumisestaan, perhe-elämästään ja toiminnoistaan.

Palveluista ja tukitoimista tiedotetaan ja ohjataan niiden järjestämistä niin, ettei runsaasti palveluja tarvitsevia vammaisia henkilöitä eroteta perheestään palvelutarpeen perusteella ja ettei palvelujen ja tukitoimien tarve muodosta estettä parisuhteelle ja perheen perustamiselle.

Kaupungin tehtävänä on luoda olosuhteet ja mahdollisuudet optimaalisen itsenäisen elämän toteutumisen. Otetaan huomioon vammaispoliittinen näkökulma ja vammaisten henkilöiden edustus asuntopoliittisten ohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa. Asumispalvelujen kilpailutuksissa kiinnitetään laatutekijöihin entistä enemmän huomiota.

MINÄ OLEN vammaispoliittiset arvoissa -julkaisussa Juho Lehtonen on määritellyt itsenäisyyden seuraavasti:

"Itsenäisyys tarkoittaa eri ihmisille eri asioita, joillekin jo niinkin pieni asia, kun omien vaatteiden valitseminen on riittävä askel itsenäiseen elämään. Mutta asian ydin on, että hän saa päättää itse johonkin elämänsuunnitelmaansa liittyvästä asiasta, oli se sitten muuttaminen omaan kotiin tai mitä ruokaa syön tänään."

Juho Lehtonen

Terveydenhuolto

Terveydenhuollon toimin voidaan merkittävästi tukea ihmisten omatoimisuutta, elämänlaatua ja työelämässä jaksamista. Kaikilla kuntalaisilla, myös vaikeavammaisilla henkilöillä, on oikeus terveydenhuollon laadukkaisiin palveluihin, asianmukaiseen hoitoon ja terveydentilan seurantaan.

Kaupungin terveystalouden liikelaitokselta odotetaan, että terveyskeskuksissa tehdään kaikki voitava että potilaan oikeus tulla kuulluksi ja oikeus osallistua omaa terveyttä tai hoitoa koskevaan päätöksentekoon toteutuu mahdollisimman hyvin. Kaupunki pitää tärkeänä, että terveydenhuollon perus- ja erityispalvelujen toimitilat ovat monipuolisesti esteettömiä. Tilojen tulee olla saavutettavia ja soveltuvia myös eri tavoin vammaisille henkilöille.

Terveydenhuollon eri yksiköissä tulisi kehittämissuunnitelmassaan panostaa siihen, että eri tavalla vammaiset ihmiset tulevat kuulluksi ja ymmärretyksi palvelujen käyttäjinä. Esimerkiksi näkövammaisen henkilö tarvitsee tiedon jonotustilanteesta ääneen perustuvalla kutsulla, kun taas kuulovammaisen ja joskus myös puhevammaisen henkilö hyötyvät palveluvuoron tiedottamisesta visuaalisessa muodossa. Käyttäessään terveydenhuollon palveluja kehitysvammaisen henkilö saattaa tarvita henkilökohtaista apua ja tukea sekä selkeää informaatiota ja riittävän pitkiä vastaanottoaikoja kommunikaation toimivuuden varmistamiseksi. Terveydenhuollon palveluissa tulee olla vammaisasioiden osaamista.

Apuvälinepalvelu on osa hoitoa ja kuntoutusta, jonka tulee hoito- ja kuntoutussuunnitelman mukaisesti niivoutua osaksi saumatonta palveluketjua. Lähtökohtana on, että kuntoutus- ja apuvälineet sekä hoitotarvikkeet vastaavat henkilön yksilöllisiä tarpeita, niitä on saatavana ja ne ovat laadukkaita.

Koulutus ja opiskelu

Jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen sekä yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta. Vammaiset lapset ja nuoret käyvät koulua ja opiskelevat yhdessä ikätovereidensa kanssa. Lähtökohtana ovat koko ikäluokalle yhdenvertaisesti toteutettavat mahdollisuudet koulunkäyntiin, koulutukseen ja ammatin hankintaan.

Parannetaan perusopetuksen oppimisympäristöjen esteettömyyttä ja toteutetaan tarpeelliset mukautustoitmet suunnitelmallisesti. Kehitetään vammaisten oppilaiden aamu- ja iltapäivätoimintaa lähikoulu- ja inklusio-periaatteiden mukaisesti.

Edistetään opiskelumahdollisuuksien yhdenvertaisuutta ja esteettömyyttä lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa.

Kuntoutus, työ ja työllistyminen

Vakiinnutetaan työelämän, koulutuksen ja opetuksen yhteistyö ammatillisen kuntoutuksen toimeenpanossa ohjauksen ja henkilöstökoulutuksen keinoin. Tavoitteena on varmistaa asiakkaille joustavat ja oikea-aikaiset ammatillisen kuntoutuksen palvelut. Tuetaan yksilökeskeisellä valmennuksella, kuntoutuksella sekä opinto- ja ammatinvalinnanohjauksella vammaisten nuorten koulutukseen ja työelämään hakeutumista.

Palkallinen työnteko on osallisuuden ja taloudellisen itsenäisyyden kivijalka. Työ tarjoaa kaikille ihmisille mahdollisuuden rakentaa omaa hyvinvointia, torjua köyhyyttä ja syrjäytymistä. Siksi työhön osallistumisen mahdollisuudet tulee turvata kaikille. Tavoitteena on vammaisten henkilöiden työllistyminen avoimille työmarkkinoille, palkkasuhteiseen työhön. Hyvin toimivilla työmarkkinoilla ajoittainen tai osittainen työkyky ei voi olla este työntöelle. Kaupunki toimii työnantajana päättäväisesti vammaisten henkilöiden syrjinnän estämiseksi.

Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsi tuottaa vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden toimintakyvyn ja elämähallintataitojen tukemiseen sekä työllistymiseen ja sen edellytysten edistämiseen liittyviä yksilöllisiä palveluja. Kaupunki tilaa vastaavan laatuista mukautettuja erityispalveluja myös muilta toimijoilta.

Liikkuminen

Ohjeistetaan esteettömyyden huomioon ottaminen osana lähiympäristöjen kaavoituksen ja muun suunnittelun ohjausta. Tehostetaan esteettömyys- ja saavutettavuustavoitteiden toteutumista kaikilla hallinnon aloilla. Edistetään esteettömyyskartoitusten kehittämistä ja käyttöä. Edistetään joukkoliikennevälineiden teknistä esteettömyyttä.

Seurataan uuden taksikaluston esteettömyyttä pyörätuolissa matkustavalle henkilölle. Kilpailutuksissa korostetaan vammaisten matkustamisen turvallisuustekijöitä. Selvitetään vaikeavammaisten henkilöiden kuljetuspalvelut hallinnonalojen yhteistyönä niin, että vammaisten henkilöiden yksilöllinen oikeus liikkumiseen toteutuu.

Kommunikointi- ja tiedonsaanti

Edistetään vammaisten henkilöiden valmiutta käyttää puhelinpalveluita ja sähköisiä palveluita sekä parannetaan palvelujen yhdenvertaista saatavuutta eri käyttäjäryhmien kannalta. Kehitetään

kirjastotoimen digitaalisia tiedostoja vammaiset käyttäjät huomioon ottavalla tavalla. Huomioidaan kaupungin sähköisten palvelujen kehittämistyössä palveluiden, esteettömyyden, saatavuuden, saavutettavuuden ja helppokäyttöisyyden näkökulmat.

Tulkkauspalvelut osallisuuden tukena

Kaupungin hallinnonalat kehittävät tulkkauspalvelujen saatavuutta ja käyttöä toimialansa asiointitilanteissa siten, että vammaisten ihmisten viestit ja tarpeet huomioidaan eri menetelmin koko laajuudessaan: viittomakieli, kuulo- ja näkövammaisten ja puhevammaisten henkilöiden tarvitsema tulkkauksen sekä huonokuuloisten ja kuuroutuneiden henkilöiden tarvitsemat tulkkauksmuodot.

Liikuntapalvelut

Vammaisten ihmisten tulee voida harrastaa säännöllistä kunto- ja muuta liikuntaa muiden tavoin. Se edellyttää saumatonta liikuntapalvelukokonaisuutta, toimivia matkoja ja esteettömiä liikunta- ja urheilupaikkoja. Asiantuntevan liikunnanohjauksen saanti on tärkeä vammaisille ihmisille.

Kulttuuri ja vapaa-aika

Yhteiskuntamme tuottaa monipuolisia kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluita. Liikunta- ja urheilu-taide-, matkailu- ja kirjastopalvelut on tarkoitettu kaikkien ja kaikenikäisten kansalaisten virkistykseksi ja hyödyksi, hyvinvoinnin ja osallisuuden rakennuspuiksi. Vammaiset ihmiset osallistuvat yhteiskunnan kulttuuri- ja muuhun vapaa-ajan toimintaan palvelujen käyttäjinä ja nykyisin yhä useammin myös näiden alojen ammattihenkilöinä.

Monipuoliset kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut vahvistavat kaikkien kansalaisten hyvinvointia ja osallisuutta. Lähtökohdiana on, että vammaiset ihmiset osallistuvat kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaan yhdessä muiden kanssa. Jo käynnistettyjä toimia liikunta-, urheilu- ja kulttuuripalveluiden kehittämiseksi kaikkien käyttöön tulee jatkaa.

On tärkeää, että vammaisilla henkilöillä on yhdenvertaisesti muiden kanssa mahdollisuus olla myös kulttuurin tekijöitä ja tuottajia. Se edellyttää yhtäläisiä mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen alojen koulutukseen ja työllistymiseen näille aloille. Kehitetään vapaan sivistystyön esteettömyyttä ja saavutettavuutta

Otetaan huomioon eri vammaryhmien tarpeet kirjasto- ja tietopalvelujen kehittämisessä ja tarjonnassa. Kehittämisessä ja tarjonnassa hyödynnetään uuden teknologian tarjoamat mahdollisuudet. Kirjastotilojen ja -autojen suunnittelussa lähtökohdiana on esteetön kirjasto.

Yhteiskunnalliset häiriö- ja kriisitilanteet

Otetaan huomioon vammaisten henkilöiden moninaiset rajoitukset häiriö- ja hätätilanteissa. Kriisitilanteiden turvallisuuskysymyksiä kehitettäessä otetaan huomioon vammaisten tarpeet, oikeudet ja vaikutusmahdollisuudet suojelun ja turvallisuuden parantamiseen.

6. Seuranta

Hämeenlinnan vammaisneuvosto seuraa vammaispoliittisen ohjelman tavoitteiden toteutumista. Vammaisneuvosto raportoi toiminnastaan vuosittain terveyden ja toimintakyvyn lautakunnalle ja muille lautakunnille sekä kaupunginhallitukselle. Hämeenlinnan vammaisneuvosto on Hämeenlinnan kaupungin ja sen alueella toimivien vammaisjärjestöjen yhteistyöelin. Hämeenlinnan vammaisneuvoston tarkoituksena on:

1. Edistää kaupungin ja vammaisjärjestöjen yhteistoimintaa
2. Edistää vammaisten henkilöiden oikeutta yhdenvertaiseen kohteluun ja tasa-arvoiseen osallistumiseen
3. Seurata vammaisten henkilöiden palvelutarpeita ja tehdä aloitteita, esityksiä ja lausuntoja palveluiden ja palvelujärjestelmän kehittämiseksi
4. Hoitaa muut vammaisneuvoston toimialaan kuuluvia tehtäviä.

Vammaisneuvoston muodostavat Hämeenlinnassa toimivien vammaisjärjestöjen ja kaupungin edustajat ja jonka toimikausi on neljä vuotta. Neuvosto kokoontuu vähintään 4 kertaa vuodessa.

Vammaisneuvostoon kuuluu seitsemän vammaisjärjestöjen ja neljä kaupungin edustajaa ja heillä kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Kaupungin nimeämistä edustajista yhden tulee olla terveyden ja toimintakyvyn lautakunnan vastuualueelta ja muiden edustaa vuorotteluperiaatteella lasten ja nuorten lautakunnan, elämänlaatulautakunnan, ikäihmisten lautakuntaa, yhdyskuntalautakuntaa ja ympäristö- ja rakennuslautakuntaa.

Vammaisneuvosto järjestää vammaisfoorumeita ajankohtaisista teemoista erilaisten asiantuntijoiden avulla. Vammaisneuvosto on tiiviissä yhteydessä kaupungin vammaispalveluorganisaation kanssa.

Vuoden 2013-2016 vammaisneuvostoon kuuluvat seuraavat henkilöt:

Pia-Nina Vekka, puheenjohtaja
 Sisko Päivärinta
 Aulis Veteläinen
 Sari Lehikoinen, varapuheenjohtaja
 Kari Vähänen
 Mikko von Weissenberg
 Tuula Nyholm

Kaupungin edustajia ovat:

Tuulikki Forssén, sihteeri
 Mart Martikainen
 Kylli Kylliäinen
 Mirja Piironen
 Kirsti Suoranta

Varahenkilöitä ovat:

Reino Puro
 Arja Nikkilä
 Janne Waulu

Sclera-kuvat: Papunet
 Grafiikka: Virvelinranta YKS-osahanke

HÄMEENLINNA
The World Capital of Sibelius